

PRIZNAVANJE STRANIH JAVNIH ISPRAVA U BOSNI I HERCEGOVINI

Pravni izvori:

1. ZAKON O VAŽNOSTI JAVNIH ISPRAVA ("Službeni glasnik BiH", broj 24/2004),
2. Raniji domaći propis u SFRJ: zakon o legalizaciji isprava u međunarodnom prometu ("Službeni list SFRJ", br. 6/73)
3. **Haška konvencija iz 1961. godine:** Konvencija o ukidanju potrebe legalizacije stranih javnih isprava, Hag 5. oktobra 1961. godine (objavljena u „Službenom listu SFRJ“- Dodatak Međunarodni ugovori i drugi sporazumi broj 10/1962) - eng. **The Hague Convention Abolishing the Requirement for Legalisation for Foreign Public Documents, the Apostille convention**, ili skraćeno: **Apostille treaty**
4. **Bilateralni ugovori** o pravnoj pomoći u građanskim stvarima koje je **zaključila BiH**
5. **Bilateralni ugovori** o pravnoj pomoći u građanskim stvarima koje je **zaključila SFRJ a preuzela BiH notifikacijom o sukcesiji.**

1. Definicija stranih javnih isprava

Stranim javnim ispravama, u smislu Haške konvencije od 5. oktobra 1961. godine, smatraju se:

- a) **isprave koje je izdao sud ili službena osoba vezana uz državne sudove ili javnog tužioca**, voditelj sudske pisarnice ili sudski izvršitelj ("huissier de justice");
- b) **upravne isprave;**
- c) **javnobilježničke isprave;**
- d) **službena uvjerenja stavljena na privatne isprave, kao što su navodi o registraciji, ovjera točnosti datuma, ovjera potpisa.**

Međutim, ova konvencija se ne primjenjuje:

- a) *na isprave koje su izdali diplomatski ili konzularni predstavnici;*
- b) *na isprave upravnih tijela koje se neposredno odnose na trgovinsko ili carinsko poslovanje.*

2. Provjera važnosti pojedinačne strane javne isprave na teritoriji Bosne i Hercegovine – postupanje u praksi

U praksi se za potrebe upotrebe neke strane javne isprave, potreba za legalizacijom, tj. njena važnost provjerava sljedećim redom (shodno čl. 9. Zakona o važnosti javnih isprava BiH, niže naveden):

- **najprije provjeriti da li se određena država iz koje potiče isprava koja se upotrebljava u pravnom prometu na teritoriji BiH nalazi na spisku zemalja iz tačke III** sa kojima BiH ima zaključen bilateralni sporazum – **TAČKA 3. III NIŽE**
- **ako se konkretna država ne nalazi na spisku iz tačke II** (BiH nema zaključen bilateralni sporazum sa tom državom) – tada treba provjeriti **da li se ta država nalazi na spisku država potpisnica Haške konvencije iz 1961. godine** – **TAČKA 3. II NIŽE**
- **ako se konkretna država ne nalazi ni na spisku potpisnica Haške konvencije**, tada je riječ o državi koja ne vrši nadovjeru – legalizaciju putem ovjere „Apostille“, pa je potrebno primijeniti **postupak pune legalizacije** – **TAČKA 3. I NIŽE**

Član 9. ZAKONA O VAŽNOSTI JAVNIH ISPRAVA ("Službeni glasnik BiH", broj 24/2004) glasi:

Stav 1: „Javne isprave, izdate u drugim državama s kojima Bosna i Hercegovina ima zaključene međunarodne ugovore, važe, saglasno tim ugovorima“. (u zavisnosti od ugovora: ako postoji bilateralni sporazum kao u tački III, isključuje se legalizacija, za neke ili sve vrste isprava, a ako nema bilateralni sporazum, ali je država potpisnica Haške konvencije, tada se primjenjuje djelimična legalizacija putem apostila).

Stav 2: „Javne isprave, izdate u državama s kojima Bosna i Hercegovina nema zaključene međunarodne ugovore o priznavanju važnosti javnih isprava, važe ukoliko sadrže sve elemente propisane odgovarajućim međunarodnim konvencijama i pod uslovom reciprociteta čije postojanje utvrđuje Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine na osnovu prethodno pribavljenog mišljenja Ministarstva vanjskih poslova Bosne i Hercegovine.“

3. POSTUPCI PRIZNAVANJA STRANIH JAVNIH ISPRAVA

U praksi se strana javna isprava priznaje na jedan od tri načina, koji su poredani prema složenosti postupka:

I – PUNA (REDOVNA) LEGALIZACIJA

Prema Haškoj konvenciji:

„Legalizacija se smatra formalnošću kojom diplomatski ili konzularni predstavnik one zemlje na čijem području isprava treba biti predložena, potvrđuje vjerodostojnost potpisa, svojstvo u kojem je potpisnik te isprave djelovao i po potrebi, vjerodostojnost pečata ili žiga što ga sadrži“.

Postupak pune legalizacije strane javne isprave obavezan je u odnosu na javne isprave iz onih zemalja koje nisu potpisnice Haške konvencije, tj. koje nisu uvele apostil kao način jednostavnije i brže legalizacije (države koje nisu obuhvaćene niže u tački II), a pri tom nemaju ni zaključen bilateralni sporazum sa BiH (o pravnoj pomoći u građanskim stvarima), pa je za isprave iz tih država neophodna puna legalizacija prema gore navedenom zakonu (npr. za isprave iz Kanade, koja nema apostil, jer nije potpisnik Haške konvencije, potrebna je puna – redovna legalizacija prema navedenom zakonu).

Prema članu 9. stav 2. Zakona o važnosti javnih isprava BiH, postojanje reciprociteta utvrđuje Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine na osnovu prethodno pribavljenog mišljenja Ministarstva vanjskih poslova Bosne i Hercegovine BiH.

U praksi je to potrebno provjeriti kod Ministarstva pravde BiH – da li je dovoljno primijeniti odredbu Haške konvencije – da diplomatsko ili konzularno predstavništvo BiH u zemlji iz koje isprava potiče provjeri vjerodostojnost stranog žiga, ili se i nakon toga mora izvršiti provjera reciprociteta priznavanja isprava preko Ministarstva pravde BiH i MVP BiH.

II – DJELIMIČNA LEGALIZACIJA: APOSTIL (Haška konvencija 1961.)

Radi pojednostavljenja legalizacije javnih isprava – u odnosu na redovnu legalizaciju iz t. I koja je veoma dugotrajna i komplikovana, u Hagu 5. oktobra 1961. godine potpisana je Konvencija o ukidanju potrebe legalizacije stranih javnih isprava, koju je potpisala i SFRJ. Ova Konvencija nazvana Haška konvencija objavljena je u „Službenom listu SFRJ“–Dodatak Međunarodni ugovori i drugi sporazumi broj 10/1962.

BiH kao sukcesor bivše SFRJ, notifikacijom (izjavom) o sukcesiji, postala je stranom Haške konvencije iz 1961. godine.

Potpisnice Haške konvencije 1961. godine su **u prilogu** – u tim državama može se pribaviti apostil.

III – POTPUNO OSLOBOĐENJE OD LEGALIZACIJE (neposredno priznavanje stranih javnih isprava po osnovu bilateralnih ugovora – bez apostila)

Haška konvencija dala je mogućnost državama članicama (potpisnicama Haške konvencije), da ukinu i formalnost snabdijevanja javne isprave potvrdom "Apostille".

U tom cilju dvije države članice mogu zaključiti **BILATERALNI SPORAZUM** (o pravnoj pomoći I sl.), prema kojoj priznaju javne isprave druge potpisnice bez potrebe legalizacije, tj. i bez apostila,

Bilateralnim ugovorima države članice mogu dogovoriti da za važenje javnih isprava iz jedne strane ugovornice na teritoriji druge strane ugovornice, "Apostille" niti ikakva dodatna procedura nisu potrebni za javne isprave.

SPISAK ZEMALJA ZA ČIJE ISPRAVE U BIH NIJE POTREBAN APOSTILLE

(neposredno se priznaju u Bosni i Hercegovini)

(prema podacima o zaključenim bilateralnim ugovorima, sa sajta Ministarstva pravde BiH)

Oslobađanje od legalizacije prema:

- BILATERALNIM UGOVORIMA KOJE JE ZAKLJUČILA BIH (sa zemljama navedenim pod tač. 1-4.)
- BILATERALNIM UGOVORIMA KOJE JE ZAKLJUČILA SFRJ, a koje je NOTIFIKACIJOM O SUKCESIJI PREUZELA BIH (od tačke 5. nadalje)

1. HRVATSKA
2. SRBIJA
3. CRNA GORA
4. TURSKA

Napomena:

BiH je sa Makedonijom i Slovenijom zaključila ugovore o pravnoj pomoći koji uključuju i međusobno priznavanje javnih isprava bez legalizacije i bez apostila, ali ti ugovori još uvijek nisu ratifikovani niti objavljeni u Sl. glasniku BiH, pa se još ne mogu primjenjivati – potreban je apostil za dokumente iz Makedonije i Slovenije U praksi organa BiH i ovih zemalja ipak se ne traži apostil (nezvanično)

5. **AUSTRIJA** - Ugovor između FNRJ i Republike Austrije o uzajamnom pravnom saobraćaju od 16.12.1954.godine (objavljen u «Službenom listu FNRJ» - Dodatak broj 8/55, a stupio je na snagu 13.12.1955.godine);
6. **BELGIJA** – Konvencija između SFRJ i Kraljevine Belgije o izdavanju izvoda iz matičnih knjiga i oslobađanju od legalizacije od 24.09.1971.godine (Konvencija je objavljena u «Službenom listu SFRJ», broj 55/72, a stupila je na snagu 01.12.1972.godine); Sporazum između SFRJ i Kraljevine Belgije o pravnoj pomoći u građanskim i tragovačkim

stvarima od 24.09.1971.godine (Sporazum je objavljen u «Službenom listu SFRJ» - Dodatak - broj 7/74, a stupio je na snagu 01.06.1972.godine);

7. **BUGARSKA** – Ugovor između FNRJ i Narodne Republike Bugarske o uzajamnoj pravnoj pomoći od 23.03.1956.godine (Ugovor je objavljen u «Službenom listu FNRJ» - Dodatak, broj 1/57, a stupio je na snagu 17.01.1957.godine)
8. **ČEŠKA** – Ugovor između SFRJ i Čehoslovačke Socijalističke Republike o regulisanju pravnih odnosa u građanskim, porodičnim i krivičnim stvarima od 20.01.1964.godine (Ugovor je objavljen u «Službenom listu SFRJ», - Dodatak, broj 13/64, a stupio je na snagu 02.08.1964.godine). Napominjemo da su raspadom Čehoslovačke Socijalističke Republike nastale dvije nove države, Republika Češka i Republika Slovačka, te se ovaj Ugovor sada odnosi i na ove dvije države
9. **SLOVAČKA** – vidi prethodnu tačku.
10. **FRANCUSKA:** „Isprave izdate od suda ili drugog nadležnog organa jedne od strana ugovornica i službene izjave, kao što su navodi o upisu akta u javne knjige, ovjera tačnosti datuma, ovjera potpisa koji se stavljaju na privatne isprave, kao i ovjere prijepisa, oslobođeni su legalizacije ili potvrde vjerodostojnosti (apostile) kad ih treba upotrijebiti na teritoriji druge strane ugovornice. (Konvencija između SFRJ i Francuske Republike o izdavanju isprava o ličnom stanju i oslobođenju od legalizacije od 29.10.1969. godine - dio koji se odnosi na pravnu pomoć (Konvencija je objavljena u «Službenom listu SFRJ» - Dodatak broj 3/71, a stupila je na snagu 01.11.1970.godine)
11. **GRČKA** – Konvencija između FNRJ i Kraljevine Grčke o uzajamnim pravnim odnosima od 18.06.1959.godine (Konvencija je objavljena u «Službenom listu FNRJ» - Dodatak broj 7/60, a stupila je na snagu 31.03.1960.godine);
12. **ITALIJA** – Konvencija između FNRJ i Italijanske Republike o uzajamnoj pravnoj pomoći u građanskim i upravnim stvarima od 03.12.1960.godine (Konvencija je objavljena u «Službenom listu FNRJ» - Dodatak broj 5/63, a stupila je na snagu 20.01.1967.godine);
13. **KIPAR** – Ugovor između SFRJ i Republike Kipar o pravnoj pomoći u građanskim i krivičnim stvarima od 19.09.1984.godine (Ugovor je objavljen u «Službenom listu SFRJ» Međunarodni ugovori, broj 2/86, a stupio je na snagu 15.02.1980.godine);
14. **MAĐARSKA** – Ugovor između SFRJ i Narodne Republike Mađarske od 07.03.1968.godine o uzajamnom pravnom saobraćaju (Ugovor je objavljen u

«Službenom listu FNRJ» - Dodatak, broj 3/68, a stupio je na snagu 18.01.1969.godine);

- 15. POLJSKA** – Ugovor između FNR Jugoslavije i Narodne Republike Poljske o pravnom saobraćaju u građanskim i krivičnim stvarima od 06. februara 1960. godine (ugovor je objavljen u „Službenom listu SFRJ“ - dodatak 3/56).
- 16. RUMUNIJA** – Ugovor između FNRJ i Rumunske Narodne Republike o pravnoj pomoći od 18.10.1960.godine (ugovor je objavljen u «Službenom listu FNRJ» - Dodatak, broj 8/61, a stupio je na snagu 01.10.1961.godine). Uz ovaj ugovor zaključen je i dodatni Protokol sastavljen 21.01.1972.godine, a dodatni Protokol je objavljen u «Službenom listu SFRJ» - Dodatak, broj 4/73.)
- 17. RUSKA FEDERACIJA** Ugovor između FNRJ i SSSR-a o pravnoj pomoći u građanskim, porodičnim i krivičnim stvarima od 24.02.1962. godine (Ugovor je objavljen u «Službenom listu FNRJ» - Dodatak, broj 5/63, a stupio je na snagu 26.05.1963. godine). Ruska Federacija je kao pravni nasljednik SSSR preuzela ovaj Ugovor.
- 18. UKRAJINA I BJELORUSIJA SU IZRIČITO POTVRDILE PREUZIMANJE OVOG UGOVORA**, a prećutno i neke druge države koje su nastale na prostoru bivšeg SSSR.
- 19. MONGOLIJA** – Ugovor između SFRJ i Mongolske Narodne Republike o pružanju pravne pomoći u građanskim, porodičnim i krivičnim stvarima od 08.06.1981.godine (Ugovor je objavljen u «Službenom listu FNRJ», Međunarodni ugovori broj 7/82, a stupio je na snagu 27.03.1983.godine);
- 20. ALŽIR** – Ugovor o pravnoj pomoći u građanskim i krivičnim stvarima između SFRJ i Demokratske Narodne Republike Alžir od 31.marta 1982.godine (Ugovor je objavljen u «Službenom listu SFRJ» - Međunarodni ugovori broj 2/83, a stupio je na snagu 20.12.2984.godine);

LIBIJA JE BILA ISTO NA NEKOM RANIJEM SPISKU – ALI NEMAMO SA LIBIJOM ZAKLJUČEN NIKAKAV BILATERALNI SPORAZUM

PRILOG – TAČ. II DRŽAVE POTPISNICE HAŠKE KONVENCIJE

izvor na 06.02.2014. godine

http://www.hcch.net/index_en.php?act=conventions.status&cid=41

Datum iza naziva države označava datum stupanja na snagu Haške Konvencije za tu državu.
Države potpisnice grupisane su po azbučnom redu.

(Provjeriti aktuelno stanje na zvaničnom spisku – vidi internet adresu gore) A

Albanija (Albania) 09.05.2004.
Andora (Andorra) 31.12.1966.
Antigva i Barbuda (Antigua and Barbuda) 01.11.1981.
Argentina (Argentina) 18.02.1988.
Australija (Australia) 16.03.1995.
Austrija (Austria) 13.01.1968.
Azerbejdžan (Azerbaijan) 02.03.2005.

B

Barbados (Barbados) 30.11.1966.
Bahami (Bahamas) 10.07.1973.
Bahrein (Bahrain) 31.12.2013.
Belgija (Belgium) 09.02.1976
Belize (Belize) 11.04.1993.
Belorusija (Belarus) 31.05.1992.
Bocvana (Botswana) 30.09.1966.
Bosna i Hercegovina (Bosnia and Herzegovina) 24.01.1965.
Bruneji Darusalam (Brunei Darussalam) 03.12.1987. Bugarska
(Bulgaria) 29.04.2001.

V

Venecuela (Venezuela) 16.03.1999.
Vanuatu (Vanuatu) 01.08.2008.

G

Grenada (Grenada) 07.02.1974.
Grčka (Greece) 18.05.1985.
Gruzija (Georgia) 14.05.2007.

D

Danska (Denmark) 29.12.2006.

Dominika (Dominica) 03.11.1978
Dominikanska Republika (Dominican Republic) 30.08.2009.

E

Ekvador (Ecuador) 02.04.2005.
El Salvador (El Salvador) 31.05.1996. Estonija
(Estonia) 30.09.2001.

Z

Zelenortska ostrava (Cape Verde) 13.02.2010.

I

Izrael (Israel) 14.08.1978.
Indija (India) 14.07.2005.
Irska (Ireland) 09.03.1999.
Island (Iceland) 27.11.2004.
Italija (Italy) 11.02.1978.

J

Japan (Japan) 27.07.1970.
Jermenija (Armenia) 14.08.1994. Južna
Afrika (South Africa) 30.04.1995.

K

Kazahstan (Kazakhstan) 30.01.2001.
Kina samo region Hong Kong (China-Hong Kong) 25.04.1965.-u kontinuitetu
Kina samo region Makao (China-Macao) 04.02.1969.-u kontinuitetu
Kipar (Cyprus) 30.04.1973.
Kirgistan (Kyrgyzstan) 31.07.2011.
Kolumbija (Colombia) 30.01.2001.
Koreja Republika (Korea, Republic of) 14.07.2007. Kosta
Rika (Costa Rica) 14.12.2011.
Kukova ostrva (Cook Islands) 30.04.2005.

L

Lesoto (Lesotho) 04.10.1966.
Letonija (Latvia) 30.01.1996.
Liberija (Liberia) 08.02.1996.
Litvanija (Lithuania) 19.07.1997.
Lihtenštajn (Liechtenstein) 17.09.1972.
Luksemburg (Luxembourg) 03.06.1997.

M

Mađarska (Hungary) 18.01.1973.
Makedonija, Republika –BJR (FYR of Macedonia) 24.01.1965.
Malavi (Malawi) 02.12.1967.
Malta (Malta) 03.03.1968.
Maršalska ostrva (Marshall Islands) 14.08.1992. Mauricijus
(Mauritius) 12.03.1968.
Meksiko (Mexico) 14.08.1995.
Moldavija Republika (Moldova Republic of) 16.03.2007. Monako
(Monako) 31.12.2002.
Mongolija (Mongolia) 31.12.2009.

N

Namibija (Namibia) 30.01.2001.
Nemačka (Germany) 13.02.1966.
Niju (Niue) 02.03.1999.
Nikaragva (Nicaragua) 14.05.2013. Novi
Zeland (New Zealand) - 22.11.2001.
Norveška (Norway) 29.07.1983.

O

Oman (Oman) 30.01.2012.

P

Panama (Panama) 04.08.1991.
Poljska (Poland) 14.08.2005.
Peru (Peru) 30.09.2010.
Portugalija (Portugal) 04.02.1969.

R

Rumunija (Romania) 16.03.2001.
Ruska Federacija (Russian Federation)..31.05.1992.

S

Samoa (Samoa) 13.09.1999.
San Marino (San Marino) 13.02.1995.
Santa Lucija (Saint Lucia) 31.07.2002.
Sao Tome i Principi (Sao Tome e Principe) 13.09.2008. Svazilend
(Swaziland) 06.09.1968.
Sejšeli (Seychelles) 31.03.1979.
Sent Vinsent i Grenadini (Saint Vincent and the Grenadines) 27.10.1979. Sent
Kits i Nevis (Saint Kitts and Nevis) 14.12.1994.

Sjedinjene Američke Države (United States of America) 15.10.1981.
Slovačka (Slovakia) 18.02.2002.
Slovenija (Slovenia) 24.01.1965.
Srbija (Serbia) 24.01.1965.
Surinam (Suriname) 25.11.1975.

T

Tongo (Tonga) 04.06.1970.
Trinidad i Tobago (Trinidad and Tobago) 14.07.2000.
Turska (Turkey) 29.09.1985.

U

Uzbekistan (Uzbekistan) 15.04.2012.
Ujedinjeno Kraljevstvo Velike Britanije i Severna Irska (United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland) 24.01.1965.
Ukrajina (Ukraine) 22.12.2003.
Urugvaj (Uruguay) 14.10.2012.

F

Fudzi (Fiji) 10.10.1970.
Finska (Finland) 26.08.1985.
Francuska (France) 24.01.1965.

H

Holandija (Netherlands) 08.10.1965.
Honduras (Honduras) 30.09.2004.
Hrvatska (Croatia) 24.01.1965.

C

Crna Gora (Montenegro) 03.06.2006.

Č

Češka Republika (Czech Republic) 26.03.1999.

Š

Švajcarska (Switzerland) 11.03.1973.
Švedska (Sweden) 01.05.1999.
Španija (Spain) 25.09.1978.

Autor: Ana Grubač, dipl. pravnik